

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli d. 14 Febr. 1870, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående de uti löner ingående räntepersedlars förvandling i penningar efter samma grund som för ränta och tionde.

(I. A.)

Uti en inom Riksdagens Andra Kammare väckt och till Stats-Utskottet remitterad motion (N:o 34) har Herr *P. O. Hörnfeldt* anført, hurusom, sedan Kongl. Maj:t numera fastställt Riksdagens sistlidet år fattade beslut, att räntan skulle sättas i penningar efter beräkning af medelvärdet emellan 1854—1855 årens medelpris samt 1862 års medelmarkegångspris, syntes det vara på tiden att samma åtgärd vidtoges i afseende å den del af presterskapets samt andra tjenstemäns löner, som utginge i särskilda räntepersedlar. En stor besparing skulle, enligt motionärens tanke, uppkomma derigenom, att de särskilda länen undsluppe betala ersättning till ledamöter vid priskuranters uppgörande och i markegångsnämnden. Embetsmännen skulle på förhand bestämdt känna beloppet af sina löner, hvilket nu icke vore möjligt, då desamma berodde på markegång. Derigenom skulle ock det missförhållande undvikas, att embetsmännens löner blefve högre, då folket trycktes af missväxt, under hvilket förhållande markegångspriset alltid vore högre. Slutligen skulle en stor förenkling i räkenskaperna derigenom uppkomma; och har motionären på dessa och flera skäl föreslagit, att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att den del af presterskapets och andra tjenstemäns löner, som för närvarande vore bestämd i särskilda räntepersedlar och således beroende på årliga markegångspriset, måtte förvandlas i penningar efter samma grund, som Riksdagen för grundräntans förvandling bestämt.

I anledning häraf får Utskottet i minnet återkalla, hurusom nästlidet års Riksdag, på sätt dess underdåniga skrifvelse af den 15 sistlidne Maj utvisar, för sin del beslöt, bland annat, att ränta af hemman och lägenheter, som nu vore bestämd i vissa persedlar att lösas efter markegångspris, så ock den kronotiondespanmål, hvilken nu likaledes efter sådant pris borde lösas, skall omsättas i penningar efter beräkning af medelvärdet emellan 1854—1855 årens medelpris samt 1862 års medelmarkegångspris och med detta värde framgent utgöras, samt att indelta och anordnade räntor och tiondeanslag, med undantag af militie-, civil- och ecklesiastikboställens räntor samt af sådana, som äro påförda hemman och lägenheter, af hvilka något besvär i stället utgöres, skola indragas till statsverket, emot ersättning medelst statsanslag i penningar, som, intilldess annorlunda blefve förordnad, eller innehafvare af ränte- och tiondeanslag förklarade sig nöjd med godtgörelse efter nyssberörda omsättningspris, borde utgå till belopp, motsvarande de indelta eller anordnade räntornas och tiondeanslagens värden efter årligt medelmarkegångspris; hvarjemte Riksdagen i underdånighet anhöll, att Kongl. Maj:t täcktes föreskrifva, att de embets- och tjenstemän, hvilka dädanefter utnämndes till sådana befattningar, med hvilkas innehafvande dittills åtföljt förmånen att uppbära ränte- eller tiondeanslag efter medelmarkegångspris jemte forsellönersättning, icke må berättigas till någon sådan förmån utöfver den lön, som för befattningen vore i stat bestämd; dock att denna föreskrift icke skulle tillämpas i afseende å sådana befattningar, för hvilka Kongl. Maj:t funne undantag i berörda hänseende skäligen böra ega rum. Jemte det Kongl. Maj:t, genom nådig förordning af den 25 Juli 1869, gillade hvad Riksdagen angående omsättning till penningar af grundräntepersedlar och kronotiondespanmål samt indragning till statsverket af indelta och anordnade ränte- och tiondeanslag för dess del beslutat, anbefalldes Öfverståthållare-embetet och Kongl. Maj:ts samtliga öfriga Befallningshafvande, genom nådigt cirkulär af samma dag, att medelst utfärdande kungörelser förelägga vederbörande innehafvare af ränte- och tiondeanslag att inom tre månader efter kungörelsens uppläsönde i kyrkan i den socken, der desse voro mantalsskrifna, hos Öfverståthållare-embetet eller Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillkännagifva, om de ville på den ifrågasatta förändringen ingå eller icke, och borde Öfverståthållare-embetet samt Kongl. Maj:ts öfrige Befallningshafvande efter den förelagda tidens utgång öfver innehållet af de afgifna yttrandena upprätta förteckning och sammandrag samt resultatet deraf såväl alla vederbörande till kännedom och iakttagande, i hvad dem hvardera anginge, meddela, som till Kongl. Maj:t i underdånighet inberätta. Vidare har, genom nådig kungörelse af den 30 sistlidne November, Kongl. Maj:t förordnat, att de embets- och tjenstemän, som efter samma dag utnämnas till sådana befattningar, med hvilkas innehafvande hittills åtföljt förmånen att uppbära ränte- eller tiondeanslag efter medelmarkegångspris jemte forsellönersättning, skola vara skyldiga att i de fall, der Kongl. Maj:t pröfvar sådant böra ske, i stället för ofvannämnda förmån åtnöjas med lösen för ränte- och tiondeanslagen efter ofvannämnda omsättnings-

pris. Slutligen har, genom nådigt bref af den 7 nästlidne December, Kongl. Maj:t föreskrifvit, att de, som efter samma dag utnämnas till sådana härads höfdinge-embeten, med hvilkas innehafvande därtills åtföljt förmånen att uppbära ränteanslag eller medelmarkegångspris jemte forsällönersättning, skola vara skyldige att, i stället för omförmälda förmån, åtnöjas med lösen för ränteanslagen jemväl efter ofvanberörda omsättningspris, eller medelvärdet emellan 1854—1855 årens medelpris samt 1862 års medelmarkegångspris.

Hvad nu motionärens framställning angår, får Utskottet, som icke bar att befalla sig med frågan om presterskapets aflöning, såvidt den icke utgöres af behaglig tids förläningsspanmål, prostetunnor och andra dylika statsbidrag, erinra, att, ekuru Utskottet lika med motionären anser det vara önskvärdt, att samtliga embets- och tjänstemäns löner utginge i bestämda penningebelopp, oberoende af markegångssättning, det likväl under nuvarande förhållanden icke torde vara lämpligt att hos Kongl. Maj:t för ändamålet äska någon ytterligare åtgärd. Visserligen synes den anordning, som genom Kongl. Kungörelsen den 30 sistlidne November blifvit föreskrifven, icke vara fullt tillfredsställande, enär den icke omedelbart leder till målet, utan föreskrifver en pröfning i hvarje särskildt fall, då den efter samma dag utnämnde tjänstemannen skall åtnöjas med lösen efter omsättningspriset, i stället för att en sådan pröfning enligt Riksdagens underdåniga skrifvelse i ämnet endast bort påkallas, i den händelse någon efter samma tid utnämnd tjänsteman gjort anspråk på att få bibehålla förmånen att uppbära lösen efter medelmarkegångspris jemte forsällönersättning, eller, med andra ord, Kongl. Maj:t har såsom regel uppställt, att den sednare förmånen *får bibehållas* utom i de fall, då Kongl. Maj:t annorlunda i nåder förordnar, hvaremot med Riksdagens underdåniga skrifvelse åsyftades, att såsom regel skulle uppställas, att sådan förmån *icke finge bibehållas* annat än för sådana undantagsfall, då Kongl. Maj:t kunde finna skäl sådant i nåder medgifva. Då emellertid, på Justitie-departementets underdåniga föredragning, i afseende å innehafvare af härads höfdinge-embeten sådana föreskrifter redan blifvit särskildt meddelade, som synas Utskottet fullt tillfredsställande, och anledning icke saknas att jemväl i afseende å tjänstemän, som lyda under öfriga regerings-departement, lika lämpliga föreskrifter må snart komma till stånd, samt den nuvarande markegångssättningen, hvaraf äfven frälseräntas belopp är beroende, i allt fall icke lärer inom den närmaste framtiden kunna upphöra, hemställer Utskottet,

att motionärens framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 Februari 1870.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Reservation af

Herrar *Wærn, C. F., Hörnfeldt, P. O. och Bjerkander, G.*, hvilka, då ingen tvekan om Riksdagens mening bör ega rum, ansågo att Utskottet bort hemställa, att Riksdagen ville genom underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes endast i de fall, der särskilda skäl bestämdt påkalla löners utgående efter markegång, bibehålla rättigheten för tjensteman att efter denna grund uppbära sin lön, men att, i alla andra fall, tjensteman, som hädanefter utnämnes, skall åtnöjas med viss lön, bestämd i penningar, enligt den grund som vid sistlidne riksdag för omsättning af grundräntorna antogs.

N:o 14.

Ank. till Riksd. Kansli d. 14 Febr. 1870, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående befrielse för s. k. hästhemman från utgörande af dagsverken till boställsinnehafvare vid Skånska dragonregementet.

(I. A.)

Vid sistlidet års riksdag väcktes af Herr Per Nilsson från Christianstads län inom Andra Kammaren motion derom, att alla de så kallade hästhemman, som erlægga löningsränta till Skånska dragonregementet, måtte befrias från skyldigheten att derjemte utgöra dagsverken till boställsinnehafvarne.

Uti sitt i anledning häraf afgifna Utlåtande (N:o 27) anförde dåvarande Stats-Utskott, bland annat, att, enligt hvad Utskottet inhämtat, ifrågavarande dagsverkskyldighet grundade sig på "Kongl. Maj:ts Reglement och Förordning, hvarefter Officerarne och Rustnings-Hållarne samt Allmogen i Skåne, vid de Milicen anslagne Hemmans Häfd och nyttjande sig skola regulera och rätta" af den 7 November 1695, uti hvars 5:te punkt bland annat förekom följande stadgande: "Och skola alla bönder